

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Олена ГРИБАНОВА

2024

РИТОРИКА В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів
галузі знань: 23 соціальна робота
спеціальності: 231 соціальна робота
освітньо-професійної програми: соціальна робота

Укладач: Наталія ЯЦУК

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії соціальної
роботи, педагогіки та адвокації
Протокол № 1 від «28» серпня 2024

Голова ЦК Олена МАЛОВІЧКО
(підпис) (ім'я, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «18» вересня 2024
Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА
(підпис)

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 23 соціальна робота _____ (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність _____ 231 соціальна робота _____ (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		3 -й	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – 2 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	14 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання освітнього компоненту «Риторика в соціальній роботі» є підвищення рівня комунікативної компетенції у здобувачів освіти та опанування потужним мистецтвом переконання і впливу. Освоєння навички публічних виступів, зміцнення впевненості під час презентаційних виступів, самопрезентації і спілкування.

Завдання курсу «Риторика в соціальній роботі» спрямовані на досягнення ключових цілей дисципліни - розвиток комунікативних та риторичних навичок, підвищення рівня впевненості та оволодіння навичками переконання.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває програмні компетентності

ІК Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за

результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 9. Здатність до налагодження міжособистісної взаємодії.

ЗК 12. Здатність діяти у відповідності з принципами академічної доброчесності.

СК 4. Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості.

СК 11. Здатність аналізувати та оцінювати результати професійної діяльності.

СК 12. Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.

СК 13. Здатність врегульовувати конфліктні ситуації шляхом надання комплексу соціально-психологічних послуг клієнтам, в тому числі, які постраждали у наслідок війни.

СК 14. Здатність до конструктивного діалогу, спонукання до дій та мотивування шляхом застосування різних мовних прийомів риторики.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз і оброблення інформації для розв'язання професійних завдань.

РН 2. Володіти державною та іноземною мовами у професійному середовищі.

РН 3. Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності.

РН 11. Аргументувати шляхи подолання проблем та обирати методи їх вирішення.

РН 14. Планувати, аналізувати, контролювати та оцінювати власну роботу та роботу інших осіб у спеціалізованому контексті.

РН 16. Володіти мовленнєвими прийомами необхідними для створення конструктивного діалогу з клієнтами соціальних служб та різними соціальними групами.

РН 21. Володіти навичками якісного академічного письма та дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Міждисциплінарні зв'язки Освітній компонент «Риторика в соціальній роботі» належить до дисциплін циклу дисциплін професійної підготовки і є логічним продовженням «Української мови (за професійним спрямуванням)» і стане підґрунтям освоєнню такого освітнього компоненту як «Соціальна робота з різними віковими групами».

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИТОРИКИ

Тема 1. Риторика як наука про ефективне спілкування

Поняття комунікативної компетенції. Репрезентативні системи та їх характеристики. Сфери застосування риторики як мистецтво ефективної комунікації соціального працівника. Риторика повідомлень в Instagram, youtube, facebook, twitter. Політика, бізнес, блогерство, письменництво, журналістика, спічрайтерство як сфери, що потребують мистецтва риторики. Мета та завдання риторики. Основна мета курсу риторики. Риторика як гуманітарна, філологічна, наука. Предмет риторики. Міждисциплінарні зв'язки риторики. Сучасні завдання та можливості риторики.

Тема 2. Історія і традиції риторики

Зародження риторики. Фольклорно-міфологічна основа риторики. Спільність правил мовленнєвої поведінки різних культур. Антична риторика. Красномовство в Давній Греції як невід'ємна частина суспільного життя. Судове красномовство Стародавньої Греції. Види промов за Аристотелем. Теорія ораторського мистецтва у працях давніх римлян. Гомілетика, або церковна риторика. Проповідь як основний жанр риторики в часи середньовіччя. Видатні оратори ранньоукраїнської доби. Риторична школа Києво-Могилянської академії. Східнослов'янська риторика та неориторика в Україні XVIII – XIX ст.

Тема 3. Види, закони, прийоми та приклади риторики.

Етос (авторитет), патос (емоції), логос (логіка) як ключові складові риторики. Види риторики у створенні ефективних та переконливих повідомлень в різних сферах та ситуаціях. Риторичні прийоми у майстерності переконливого мовлення та ефекту впливу на аудиторію. Закони риторики як ефективні, впливові та відповідні виступи для захоплення уваги аудиторії.

РОЗДІЛ 2. МИСТЕЦТВО ПУБЛІЧНИХ ВИСТУПІВ

Тема 4. Теорія та практика аргументації

Основними логічними засобами аргументації: доведення, спростування. Аргументи та їх види. Логічні аргументи. Фактологічні аргументи. Емоційні аргументи (психологічні аргументи). Ілюстрація конкретно-образне представлення аргументу. Класифікація за силою аргументу. Види аргументації за кількістю позицій. Три типи демонстрації аргументу. Загальні правила аргументації. Помилки аргументації. Діаграма незгоди Грема.

Тема 5. Публічний виступ та текст промови

Поняття публічної промови. Головні критерії якісної публічної промови. Тематика публічних промов. Стилiстичний колорит тексту та сфера комунікації. Класифікація промов за сферою комунікації. Види промов соціально-політичного красномовства. Дипломатичне красномовство. Судове красномовство та види його промов. Види соціально-побутового красномовства. Проповідь церковно-богословського красномовства. Риторичний канон в роботі над текстом промови. Види публічних промов. Етапи роботи над текстом. Класична структура промови. Три золоті правила риторики

Тема 6. Виголошення промови як кульмінаційний етап роботи оратора.

Специфіка дизайну простору для виголошення промови. Врахування специфіки простору під час виступу. Зони міжособистісного спілкування. Ключові риси оратора. Образ та формат спілкування. Голос та манери оратора. Логічність та тривалість пауз. Інтонування та наголоси. Невербальна комунікація оратора з аудиторією

Тема 7. Риторика в сучасну епоху: пристосування до сучасного спілкування.

Словесне оформлення думки, текстотворення (елокуція). Риторичні фігури. Риторичні тропи. Мовні прийоми в риториці. Сфери де риторика набуває особливого значення. Риторика соціальних медіа. Ефективна риторика в кар'єрі та особистому житті. Риторика як ключ до успіху в сучасному світі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Теоретичні основи риторики					
Тема 1. Риторика як наука про ефективне спілкування	11	2	2		7
Тема 2. Історія і традиції риторики	11	2	2		7
Тема 3. Види, закони, прийоми та приклади риторики.	10	2	2		6
Разом за розділом 1	32	6	6		20
Розділ 2. Мистецтво публічних виступів					
Тема 4. Теорія та практика аргументації	9	2	2		5
Тема 5. Публічний виступ та текст промови	9	2	2		5
Тема 6. Виголошення промови як кульмінаційний етап роботи оратора	9	2	2		5
Тема 7. Риторика в сучасну епоху: пристосування до сучасного спілкування.	9	2	2		5
ІДЗ	22		2		20
Разом за розділом 2	36	8	8		40
<i>Усього годин</i>	90	14	16		60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Риторика як наука про ефективне спілкування	2
2	Історія і традиції риторики	2
3	Види, закони, прийоми та приклади риторики	2
4	Теорія та практика аргументації	2
5	Публічний виступ та текст промови	2
6	Виголошення промови як кульмінаційний етап роботи оратора.	2
7	Риторика в сучасну епоху: пристосування до сучасного спілкування.	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	Сфери застосування риторики як мистецтво ефективної комунікації	2
2	Риторичні школи: представники та їх надбання	2
3	Риторичні засоби ефективного впливу на аудиторію	2
4	Діаграма незгоди Грема.	2
5	Види публічних промов	2
6	Вербальна і невербальна комунікація оратора з аудиторією	2
7	Ефективна риторика в кар'єрі та особистому житті	2
8	ІДЗ Захист промови	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	Формування власного запиту на освоєння курсу та складання власного плану роботи.	7
2	Розробка лінії часу становлення й розвитку риторики: історичний період, ритори та їх здобутки	7
3	Перегляд (аудіо та відео) промов та їх аналіз: інтенція, диспозиція, елокуція, акція, меморія.	6
4	З обраної теми здійснити підбір аргументів.	5
5	Вибір наскрізної теми та розробка структури промови, контекст	5
6	Напрацювання технік по роботі з дикцією та інтонацією	5
7	Застосування риторичних прийомів та риторичних фігур	5
8	Підготовка до виступу	20
Разом		60

8. Індивідуальне завдання

Полягає в демонстрації програмних результатів. А саме здійснити пошук, аналіз і оброблення інформації для теми промови пов'язаної з розв'язанням проблем соціальної сфери (РН 1) та написання промови державною мовою з використанням професійної термінології (РН 2). Текст промови має містити ситуації пов'язані з професійною діяльністю і демонструвати їх вирішення засобами риторичних стратегій, методів, прийомів та жанрів (РН 3). Промова має містити вміло наведені аргументи (РН 11). Текст промови має свідчити про здатність планувати, аналізувати, контролювати написання та підготовку до виголошення промови (РН 14.).

Виголошення промови має бути демонстрацією володіння мовленнєвими прийомами які так необхідні для створення конструктивного діалогу з клієнтами соціальних служб та різними соціальними групами (РН 16). Особлива увага приділена має бути авторству та вмінню цитування як

володіння навичками якісного академічного письма та дотримуватися принципів академічної доброчесності (РН 21).

Отже, індивідуальне завдання полягатиме у написанні та виголошенні промови.

Текст промови надається із перевіркою авторства (антиплагіат).

Виконання завдання можливе у трьох рівнях.

Високий рівень для тих, хто подолав страх публічного виступу і демонструє:

- здатність застосовувати різні риторичні прийоми та засоби для володіння увагою аудиторії – до 5 балів;
- текст промови має концепцію і чітку структуру викладу аргументів – 5 балів;
- текст промови містить достатню кількість риторичні фігури – 5 балів
- володіння голосом та інтонацією – 5 балів.

Достатній рівень для тихі, хто долає страх публічного виступу і надає відеозапис виголошення промови яка демонструє:

- текст промови має концепцію і чітку структуру викладу аргументів – 5 балів;
- текст промови містить достатню кількість риторичних фігур – 5 балів
- володіння голосом та інтонацією – 5 балів.

Середній рівень для тих, хто в силу різних чинників ще потребує вдосконалення своїх риторичних навичок і тому надає:

- текст промови має концепцію і чітку структуру викладу аргументів – 5 балів;
- текст промови містить достатню кількість риторичних фігур – 5 балів

9. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань							Інд. завд.	Залік/	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)			Модульна атестація № 2 (30 балів)						
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7			
15-30			15-30				20	20	100
Завчасне виконання практичних вправ Складання глосарію риторичних термінів та оволодіння термінами Розроблено приклади аргументів			Завчасне виконання практичних вправ Розробка ідеї та концепції промови Складання плану промови та вибір аргументів Нарощування тексту промови риторичними фігурами				Вибір теми, написання промови	Виголошення промови та самоаналіз	

НЕФОРМАЛЬНА/ ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Програмою освітнього компоненту передбачено врахування власної індивідуальної освітньої траєкторії по отриманню програмних результатів здобувача освіти на інших освітніх платформах. Згідно існуючого положення здобувач освіти може пройти курс «Секрети успішного публічного виступу» на платформі <http://test.skillsacademy.com.ua/courses/view/24/18>. Отримати сертифікат або результати що свідчать про отриманий прогрес на курсі, надсилають на сторінку курсу в розділі сертифікати. Подають заяву за зразком та заповнюють освітню декларацію. Після розгляду комісії результатів здобувача освіти. Результат зможе бути оцінено від 10 до 20 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно) 1. Особистий план роботи на курсі 2. Виконаний повний перелік завдань з тем 3. Активна участь під час роботи за занятті 4. Завчасно надіслана перевірена на антиплагіат промова 5. Промова виголошена під час заняття	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре) 1. Особистий план роботи на курсі 2. Виконаний повний перелік завдань з тем 3. Активна участь під час роботи за занятті або надано відеозапис виконаних вправ 4. Завчасно надіслана перевірена на антиплагіат промова 5. Промова виголошена під час заняття або її запис	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре) 1. Особистий план роботи на курсі 2. Виконаний перелік завдань з тем не менше 5 3. Активна участь під час роботи за занятті або надано відеозапис виконаних вправ 4. Завчасно надіслана перевірена на антиплагіат промова 5. Промова виголошена під час заняття або її запис		
D	70 – 74 (задовільно) 1. Виконаний перелік завдань з тем не менше 5 2. Участь під час роботи за занятті або надано відеозапис виконаних вправ 3. Завчасно надіслана перевірена на антиплагіат промова	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо) 1. Виконаний перелік завдань з тем не менше 5 2. Завчасно надіслана перевірена на антиплагіат промова		
FX	35 – 59 1. Виконаний перелік завдань з тем не менше 1 з 1 модуля (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 1. Виконаний перелік завдань з тем не менше 1 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Афанасьєва Л.І. Основи красномовства: Навчально-методичний посібник. – Вид. 3-є, доп. і переробл. – Кіровоград, 2014. – 108 с.
2. Грицаєнко Л.М. Г 85 Основи красномовства: навчальний посібник / Л.М. Грицаєнко. – К: КНУТД, 2013. – 244 с.
3. Риторика: навч. посібн. (упор. Т.К. Ісаєнко, А.В. Лисенко). – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 247с
4. Кравець Л. Основи риторики: навчальний посібник. / Л. Кравець, Є. Барань. Берегове: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2024. 96с.
5. Кацавець Р. С. Риторика і психологія. Навч. посіб. Київ: Алерта, 2024. 234 с..
6. Білавич Г. Основи риторики і красномовства: навч.-метод. посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.
7. Овчаров М. Майстер публічних виступів. Монохромне видання. Київ: Інститут риторики імені Д.Кеннеді, 2023. 306 с.
8. Красницька О.В. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації: практикум. Київ: Компрінт, 2019. 109 с.

Додаткова:

1. Голвей Т. Слова, що лунають крізь час. Найважливіші в історії людства промови, які змінили наш світ. Пер. з англ. О. Гамурарь; авт. передм. Л. Лефем. Київ: КМ-БУКС, 2018. 479 с.
2. Кріс Андерсон. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів. / пер.з англ.. О. Асташової. – К.: Наш формат, 2016. – 256 с.
3. Куньч З. Й., Городиловська Г. П., Шмілик І. Д. Риторика : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. 494 с.
4. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: підручник. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2018. 495 с.
5. Шинкарук В.Д., Теслюк В.М. Основи риторики: навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. 320 с.

Інформаційні ресурси

Курс <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=284>
 Риторика http://academy.apbu.edu.ua/e-books/pub_324/5413.html
 Риторика - Олійник О.Б. <https://westudents.com.ua/knigi/551-ritorika-olynik-ob.html>
 Секрети успішного публічного виступу <http://test.skillsacademy.com.ua/courses/view/24/18>

Доповнення та зміни до робочої програми навчальної дисципліни

[illegible]